

ET FRANSK PROBLEM

De forfatningsmessige forhold i Frankrike er ganske eiendommelige. Den 3. republikk er falt sammen. Vichy-regjeringen er borte, den ble ikke feilet vekk ved en revolusjon, den forsvant da befrielsen kom, reiste til sitt rette hjemland Tyskland, hvor den har fått anvist oppholdssted i Singen (i Syd-Tyskland, rett nord for Bodensjøen). Frankrike styres av general de Gaulle, som samtidig er statssjef og regjeringssjef, av en regjering, hvis medlemmer bare er ansvarlig likeoverfor de Gaulle, ikke overfor noen nasjonalforsamling. Videre har man "den rådgivende forsamling", som omfatter representanter fra motstandsbevegelsen, men som ikke er utgått av noe alminnelig valg. Valg skal imidlertid holdes så snart som teknisk mulig, i alle fall i løpet av året. Man kan si med et visst forbehold at Frankrike ledes av en statssjef, som er satt på sin plass av et folkeønske, som ikke har hatt anledning til å gi seg tilkjennet på vanlig måte og av en folkeforsamling, som ikke er valgt av folket.

Det er dog ikke disse forhold som skaper uro og usikkerhet, de Gaulles og motstandsbevegelsens autoritet er i øyeblikket sikker nok. Problemet for franskmennene ligger på et helt annet område. Okkupasjonen og Vichy-regimet har visstnok ikke kunnet utrydde den republikanske ånd i Frankrike, men svært meget av den 3. republikk er borte i og med sammenbruddet. De rester av denne republikk, som lever tilbake, har bevist sin livskraft og det er ikke nødvendig å kjempe for å bevare den. Men framtidens Frankrike er - fordi republikken brøt moralsk sammen - i meget bygget på Vichy-regimet, som virket i nære 5 år. Og dette faktum skaper et spesielt problem: Skal noe av Vichy-regimet beholdes, må det være sikkert at intet av nazidænen følger med. Parolen er derfor for store deler av folket: "Død over fascismen". Dette er meget mere enn et politisk slagord; det er det eneste mulige fundament for et nytt demokratisk regime. Av dette springer fram den sterke kamp og den steile holdning mot krigsforbrytere, samarbeidsmenn o.l. Forholdet forsterkes ved at det allerede i førkrigens Frankrike fantes fascistiske tendenser; mange har den oppfatning at den 3. republikks fall må regnes fra episoden på Place de la Concorde 6. februar 1934. Vichy-regimet ansees i meget for å være etter den blanding av konservatisme og fascisme, som den gang seilte halvt over det radikale demokratiet. Sjøfrontens kortvarige triumf ble bare en episode.

Det er all grunn til også i andre demokratiske land å være oppmerksom på dette problem. Neo-fascismen er et mangehodet uhyre og i alle land har de nazistiske eller fascistiske regimer på grunn av krigens lengde fått en altfor lang levetid og videre fått adgang til å slå i stykker altfor mange institusjoner, nødvendig for et normalt demokratisk stats- og folkeliv. Også her i landet er det ikke utankelig, at der bak mange samarbeidsmenn, bak lunkne patrioter, bak meget likegyldighet og slapphet, kan skjule seg en fascistisk tendens, som hvis den utvilsomt kan få leve videre, kan tenkes i et beleilig øyeblikk å røse hodet. Ikke til fordel for det tyske overherredømme Quisling har gått inn for, men til fordel for en utvikling av demokratiet og en omformning av samfundet i neo-fascistisk retning. -

UKEDOVERSIKT.

Ukens store begivenhet er åpningen av den russiske offensiv på Oder-Neisse-fronten. De vestalliertes terrangvinninger i Sachsen er riktignok større, men tilkomsten av det russiske trykk fra øst har endret det strategiske helhetsbilde og gjør en ennå raskere avslutning av operasjonene i Mitt-Tyskland sannsynlig. Det tyske område begynner å få formen av et

timeglass - et symbolisk varsko om Hitlerrikets forgjengelighet; - hvor midtpartiet nå klennes ubønnhørlig sammen fra begge kanter mellom Berlin og den tsjekkiske grænse.

Det har tydeligvis forsvøvet den tyske ledelse en plan om å etablere et tofront-forsvar for dette område langs elvelinjene Elben og Oder-Neisse. Men rent bortsett fra at området mellom elvene har et altfor lite dyp til at et eksistens-forsvar for Tyskland kan etableres på det, er elvelinjene alt gjennombrutt både i øst og vest. Russerne har skaffet seg bruhoder av til dels betydelig dybde både ved Schwedt, i Kilstein-Frankfurt-sektoren og ved Neisse, mens amerikanerne har etablert stillinger på Elbens østre bredd sør for Magdeburg. Fra begge kanter øver veldige hærmasser et så voldsomt trykk at selv tyske kommentatorer sier det ikke lenger er noe egentlig skille mellom øst- og vestfront, og i det øyeblikk - som neppe er fjernt - da angloamerikanerne og russerne møtes i Brandenburg, vil man kunne tale om en nord- og sørfront for Tyskland, d.v.s. landet vil være kløvd, den nordlige og sørlige hærgruppe vil måtte føre sin kamp isolert.

Allerede nå avtegner det seg en ganske betydelig nordfront som løper nesten rett øst-vest fra Emsmunningen til Wittenberge ved Elben og som over Soltau-Uizen-Wittenberge så å si nøyaktig følger den 53. breddegrad. Tidligere, da den tyske krigsmakt ennå var i stand til å gjennomføre strategiske motoffensiver, ville et slikt frontforløp representere en alvorlig flanketrussel for de allierte, men tyskerne er nå så svake og har fått sin bevegelse så redusert at de har mer enn nok å gjøre med å føre et rent defensivt oppholdende forsvar og ikke kan tenke på mottiltak i større skala. Den sørfronten kan vente vil oppstå i nær framtid når Konjovs og Pattens styrker møtes ved Elben, vil antakelig etableres minst så langt sør som ved Erzgebirge, hvis den da overhodet vil kunne etableres: amerikanske styrker har alt trengt inn i Tsjekkoslovakia og sikter på Eger-dalen, mens russiske styrker under Malinovski har støtt inn i Mähren gjennom Morava-dalen og alt truer Brno.

Hvor lenge tyskerne kan holde Böhmen og Mähren overfor denne dobbelte trussel er naturligvis ikke godt å si - tsjekkiske partisaner vil vel snart også ha et ord med i laget - men det kan på mange måter synes mer nærliggende å tale om en annen tysk sørfront som i store trekk vil følge Donaaulinjene, eller kanskje snarere foten av Alpene, som nå er nådd halvveis mellom Wien og Linz og den amerikanske framrykning til Nürnberg sikter tydelig på en avskjæring av Tsjekkoslovakia fra Bayern.

Om ikke meget lenge vil det da formodentlig foreligge den situasjon at restene av den tyske arme står i et nordlig og et sørlig område, med enkelte isolerte grupper i Nederland, Norge og Kurland. Mot nordområdet kan man forutse en kombinert britisk-russisk offensiv over Oder-Elben-linjene, med det første mål i vest å avskjære Danmark ved et støt mot Lübeck eller Kiel. Når elvene er forsert, er den eneste naturhindring tyskerne her kan støtte seg til det mecklenburgske sjøområde. Det vil nok til en viss grad kunne sinke framrykningen, men vil bety langt mindre av en hindring for de allierte enn fjellstillingene i sør. Det som nå først og fremst interesserer, er i det hele tatt utviklingen i sør, for det øvrige Tysklands skjebne er i virkeligheten alt beseglet. Brandenburg vil kanskje kunne holdes i en uke, Mecklenburg i to. Det store spørsmål er om fjellfestningen i sør er så godt utbygd, forsynt og bemannet at den kan holde særlig meget lenger - og hvordan begivenhetene i "Festung Norwegen" vil utvikle seg.

Tilnæm sendt 6/4 1945 fra fylkesmannen i Østfold til Kancelliet, Slottet, Oslo:

Tysk skogshugst i Østfold. Forholdene utvikler seg til det uholdbare og medfører utbredt følelse av rettsløshet og forbitrelse særlig blant bønderne. Tyske hugstsjefer, Sarpsborgområdet, og nå særlig Svindal i Våler, tar intet hensyn til norske myndigheters tilbud, anvisning og blin-king av passende god skog. En rekke småbrukere totalt rennugget for skog. Skogfelterne jages ut av sin egen skog, og hugst igangsettes uten noensom- helst varsling eller rekvisisjon. Fylkesskogmesteren og andre norske myn-digheter overveier å nedlegge sine hørsv. En orden på disse bolsjeviske forhold nå uavgjøelig nødvendig. -

Torsdag, 11tt over kl. 15, inntraff det en voldsom eksplosjon i en byg-ning på baksiden av Aftenposten, ut mot Pilestrødet. Ifølge sikre opplys-ninger har Kvinnelig AT lokaler her. -

Til Åsnes kommer det stadig tyske tropper som transporteres dit med fly om natten. I det hele kommer det en del tyske styrker til Østerdalen. Det er kommet endel til Kongsvinger og flere ventes. På Eldskogen måles alle høyder og det antas at det skal bli kanonstillinger. Til Skotterud i nærheten av svinskoggransen er det anmeldt 200 menn. -

I fengslet på Dombås sitter det mest tyskere, vesentlig soldater som ikke har oppført seg soldatisk nok. De får så dårlig mat at de tigger de norske fangene om å få deres potetskrell. -

Tyskerne skal ha gjort sabotasjeforsøk mot ubåthavn i Bergen. Det skal også være tyskere som sto bak uhellet med ubåten som gikk til bunns i Byfjorden for en tid siden med 22 aksporter om bord. 30 tyskere skal være skutt for dette. -

17.000 liter dampyllinderolje, av en totalbeholdning i Norge på 40.000 liter, ble sprengt i luften i Drammen av hjemmestyrkene. -

Den 2. april ble 4 norske fanger befridd fra Gestapofengslet i Drammen. En tysk vakt flyktet også. -

GESTAPOHOVEDKVARTER BOMBET.

Tirsdag ettermiddag ble Gestapos hovedkvarter på Fyn, som holdt til i Fyns Hæsmændskole i utvifor Odense, angrepet av 6 britiske mosquitofly. Dette er det tredje angrep mot Gestapo i Danmark. 5. oktober ble hovedkvar-teret ved Aarhus ødelagt og 31. mars i år hovedkvarteret i Kjøbenhavn. An-grepet ved Odense var meget vellykket. Flyene startet fra flyplasser i Belgia. De kunne derfor unnvære langdistanselensintanker, og hadde i ste-det ekstra bomber under vingene. Flyene angrep fra lav høyde og bygningen, byen. En frontmelding sier at sovjetstyrkene kan se bomber som er oppstøtt som lå i en park, ble ødelagt. Det var meningen at Gestapo om et par dager etter angrep av britiske mosquitofly. Russenes angrep i Midt-Tsjekkoslova-skulle flytte til et beslaglagt hotell i tettbebyggelsen i Odense. Det skulle flytte til et beslaglagt hotell i tettbebyggelsen i Odense. Det vites ikke hvor mange gestapofolk som er drept, og heller ikke med sikker-het hvordan det er gått med fangene, som var anbragt dels i kjelleren, dels i seller på loftet. Arkivet, hvoriblant en hel del var overført fra Kjø-benhavn, ble ødelagt. -

SANNHETEN KOMMER FRAM.

Alle London-aviser har brakt bilder fra tyske konsentrasjonsleire eller leire for utskrevne tvangsarbeidere. Bildene gir utvilsomme bevis på tyskernes forbryterske brutalitet og tortur. For første gang er det nå i helle sin uhyggelighet kommet for dagen det system nazistene har brukt for å opprettholde sitt terrorveldet. General Demseys sanitetsøberst har rap-portert fra en leir hvor det har vært 21.000 menn og 18.000 kvinner. Det var mange tusen tilfeller av tyfus, dysenteri og tuberkulose. I leiren var det en 60 m. lang mur med døde. Alle var nakne. Tusenvis av tyske fanger er ført til leiren for at de kan se det med egne øyne. -

NYPÅTENE TORS-D-A G.

Allierte radiosendere sendte torsdag et budskap til den tyske handels-mærkings sjöfolk fra general Eisenhowers hovedkvarter: Snart vil Tysklands nordsjöhavner stå under alliert kontroll. Nazistene vil forsøke å frem-kalle hungersnød og kaos ved å brenne skip og sende menneskap og skip til norske havner. Ibtsett dere denne plan. Hvert eneste tysk skip som står

til rådighet, vil krevas for å opprettholde trafikken og skaffe matfor-syninger til Tyskland. De allierte vil ikke kunne avse skip til å forsyne Tyskland. Etter hvert, som de allierte okkuperer havnene, vil tyske sjöfolk få ordre til å holde seg klar og avvente ordre. Nazistiske embetsmenn vil bli fjernet, men lønninger og undersøttelser til sjöfolk vil bli som de er. Sjöfolkene vil også få lov til å danne egne fagforeninger.

Vestfronten. Esbjerg, Tysklands 5. største by, er på de alliertes hender. 1. arme hadde natt til torsdag knust all motstand så nær som i Rådhuset, hvor den tyske överstkommanderende holdt stand. Amerikanerne stormet gjen-nom sentrum fra V, S og Ö onsdag etter å ha brutt gjennom kraftig luft-vern og tankkanoner. En stor flyplass utenfor byen, et veldig lager med giftgass og en av Europas største radiostasjoner ble tatt. Leipzig er et viktig trafikkknutepunkt; gjennom byen går autostradaen til Berlin, München og Dresden. Amerikanske styrker står nå 50 km fra Dresden. Konjevs styrker rykker mot Dresden östfra. Fortropper fra 3. arme har gått over grensen til Tsjekkoslovakia og har derydd deler Tyskland i to. Getmannsbrunn er nådd, 3 km over grensen, 100 km fra Pilsen og 160 km fra Praha. Andre styrker nærmer seg for å forsterke fortroppene. Fly fortsotter angrepene foran troppene. 7. arme er rykket inn i Nürnberg, som står i brand. En flyplass er inntatt. Styrkene rykker sydover mot München, nazistenes gamle hovedsete. Tankavdel-inger fra 2. britiske arme har nådd Elbens nedre løp på bred front etter å ha erobret Lüneburg og Bizen. Tanks står 15 km fra Hamburg. Autostradaen og jernbanen til Bremen og Emden er avskåret. Bremens vestlige forsteder angripes. Styrker rykker også frem mot Bremen fra S. V for Berlin. Lüne-burg er nådd. - Kanadlerne rykker mot Amsterdam og står mindre enn 20 km fra byen. Hardewijk, ved Zuidersjøen, er inntatt. Apeldoorn og Putten, Ö for Amsterdam er inntatt. - I Ruhrflommen er det slutt med all organisert motstand. 316.930 fanger er tatt. Praktisk tatt hver eneste soldat som sto ved Stagfriedlinjen 23. februar er enten drept eller tatt til fange. - Churchill meddelte i dag at han har fått en oppfordring fra Eisenhower om åeblikkelig å sende parlamentsmedlemmer til det allierte hovedkvarter; for at de selv kan skaffe seg beviser for tyskernes grusom-heter. Churchill foreslo at 8 medlemmer av Underhuset og 2 fra Overhuset skulle danne en parlamentarisk delegasjon og straks reise til det allierte hovedkvarter. - Nesten 1.000 engelske fly angrep onsdag ettermiddag Helgo-land og en flyplass på en nærliggende øy. - Girondelommen ved Atlanterhavs-kysten er ryddet. Det er nå bare en liten tysk motstandsøy S for Gironde. Østfronten. Moskva bringer framdeles ingen meldinger om operasjonene V for Öper. Meldinger fra Berlin forteller om voldsomme kamper i en bue 35 km fra Moskva. Det er tatt en by 17 km fra Brno. Andre styrker står 12 km fra Olbraska Ostrava. Ifølge tyske meldinger rykker Konjev mot Finsterwalde, mindre enn 80 km fra de amerikanske styrker ved Leipzig. I nordre Österrike er tatt endel byer, blant dem Wilfersdorf. - Oljesentret Zistersdorf er inntatt. - I siste uke er 40 tyske skip erobret utenfor Samlandhalvöya. Det er tatt 8.700 fanger til.

Italia. 8. og 5. arme nærmer seg Bologna. Polsk artilleri beskytter byen. 8. arme er trengt gjennom tyske forsvarsstillinger i Agena-området mellom Comacchiosjøen og myrstrækningen vestenfor. Styrkene nærmer seg Porto Maggiore. Boccaccone er tatt, og styrkene nærmer seg Ferrara. 5. arme har tatt Monte Adone; andre har god framgang langs veien Vergato-Bologna. Amerika. President Truman har undertegnet lov om forlengelse av låne- og Teicavtalen for et år.

Östen. Amerikanerne er gått i land på sykkysten av Mindanan. I Burma trenger britiske tropper fram fra Myitkyina og har isolert et stort antall japanske tropper. - Kiushu er igjen bombet.

Feltmarskalk Model har begått selvmord i Ruhr.

Sverige. Den svenske riksdag har vedtatt forslag om at Sverige skal gå inn i De forenede nasjoners shippingpool.

Danmark. Det meldes at det foregår store tropsbevegelser fra Nord-Jylland til S-Jylland.

Reuter melder at amerikanske styrker har tatt den tidligere tyske landbruks-minister og en av Hitlers nærmeste medarbeidere, Darre, til fange.